

Lasten ja nuorten kokema kiusaaminen Kouluterveyskyselyn valossa

Hyvinvointiareena, A4 Kiusaaminen vaarantaa mielenterveyden

Hanne Kivimäki
Tutkija

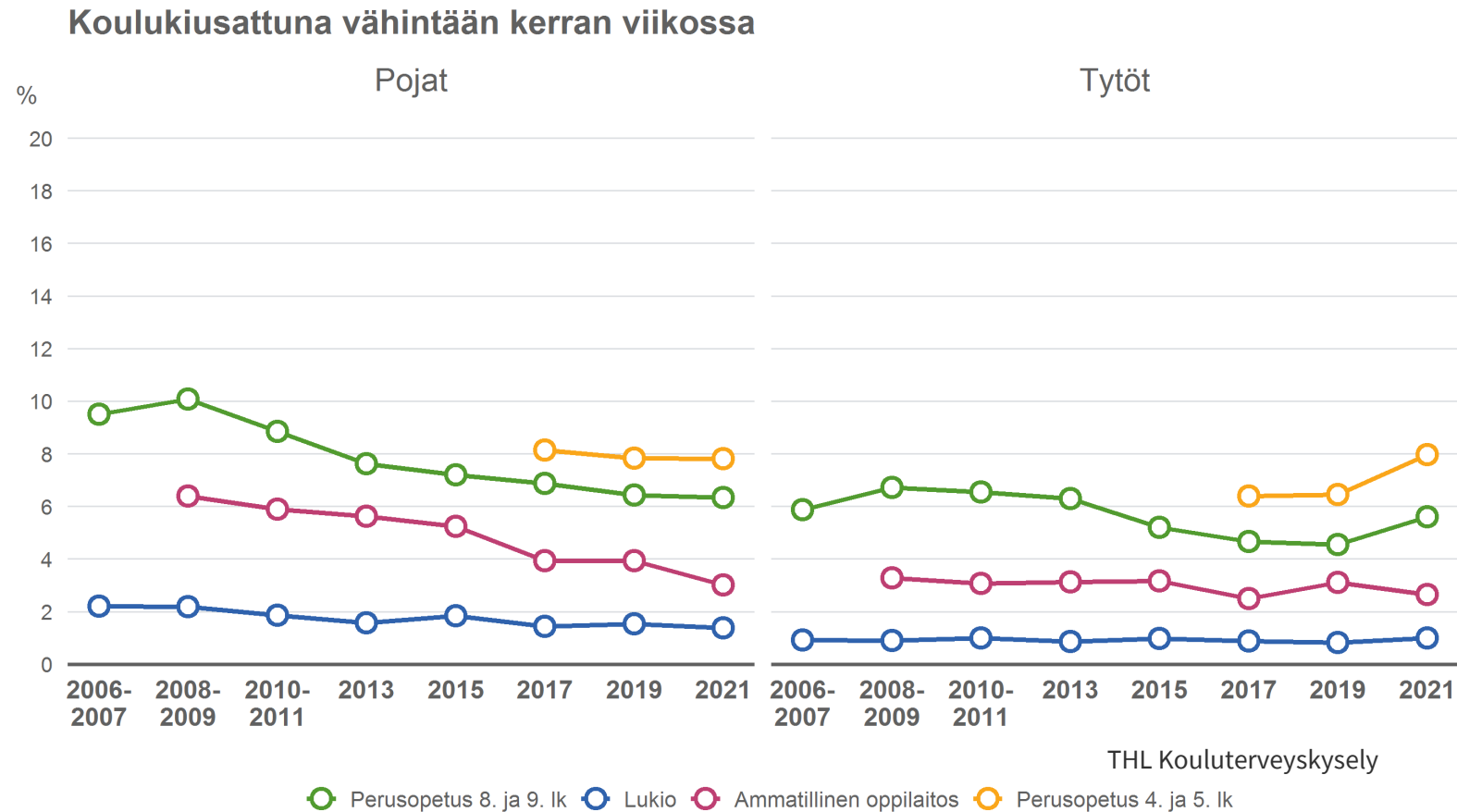
23.9.2021 Hyvinvointiareena

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Kiusaaminen Kouluterveyskyselyssä

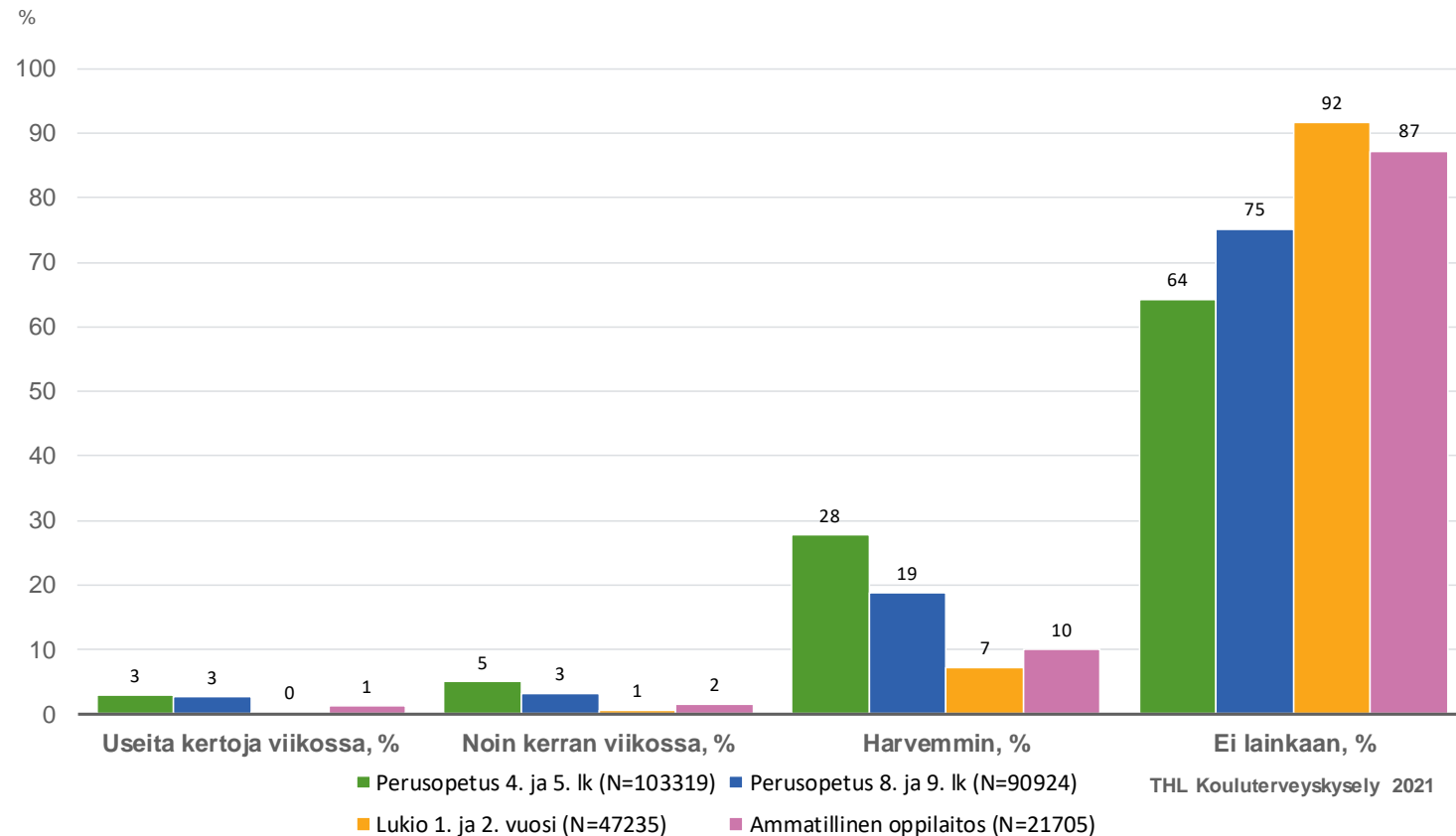
- Kiusaamisen määritelmä
 - *Kiusaamisella tarkoitetaan tässä sitä, kun toinen oppilas tai ryhmä oppilaita sanoo tai tekee epämiellyttäviä asioita jollekin oppilaalle. Kiusaamista on myös se, kun oppilasta kiusoitellaan toistuvasti tavalla, josta hän ei pidä. Kiusaamista ei ole se, kun kaksi suunnilleen samanvahvuista oppilasta riitelevät.*
- Kaikilta ikäryhmiltä kysytään koulukiusaamisesta, syrjinnästä, häirinnästä ja väkivallasta
- Kiusaaminen yhteydessä mm. ahdistuneisuuteen, yksinäisyyteen ja elämään tyytyväisyyteen ([Halme ym. 2017](#))

Viikoittainen koulukiusaaminen yleisempää lapsilla kuin nuorilla

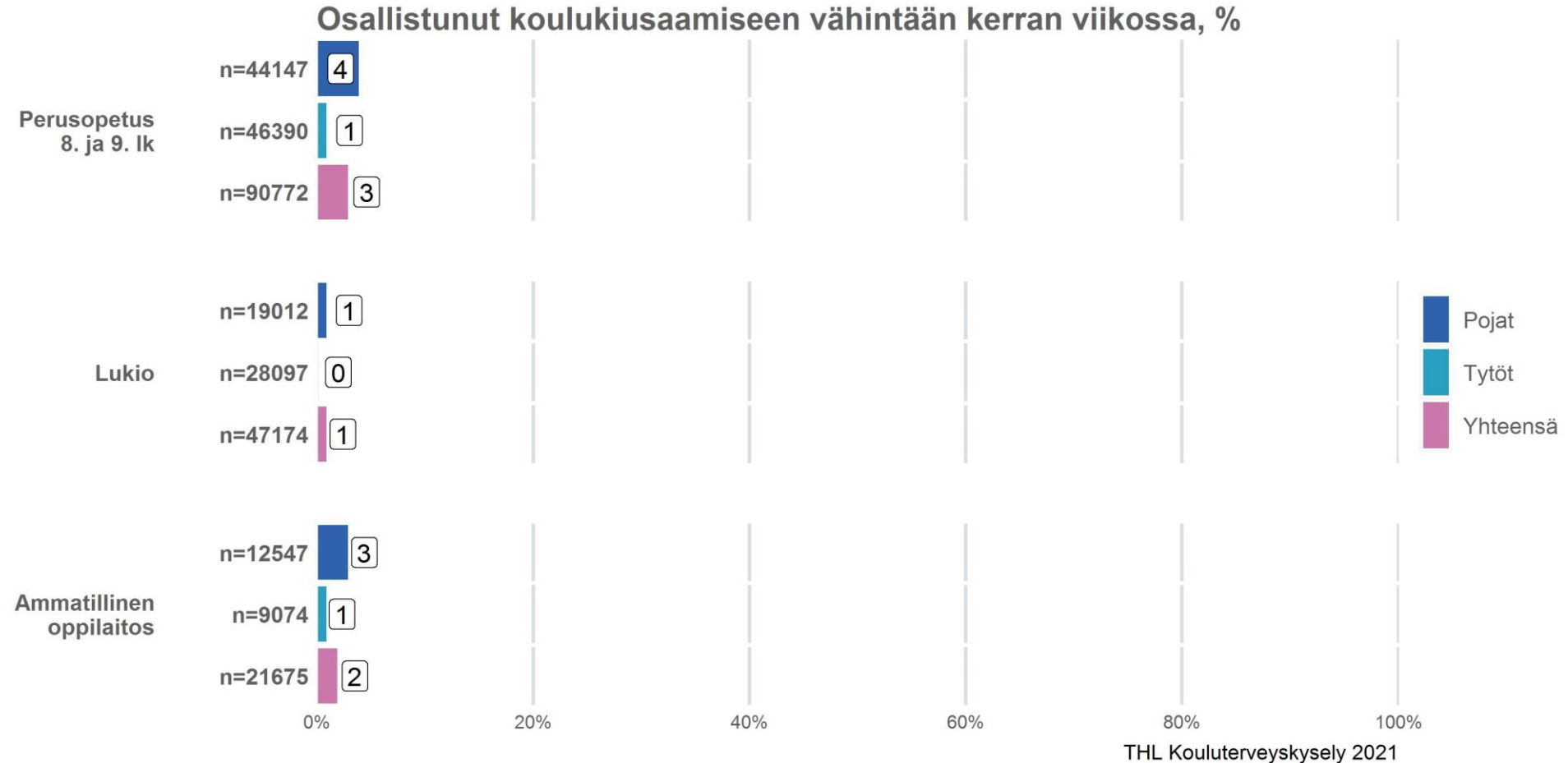

Suurin osa lapsista ja nuorista ei koe kiusaamista koulussa tai oppilaitoksessa

Kuinka usein kiusattu koulussa tai oppilaitoksessa lukuvuoden aikana

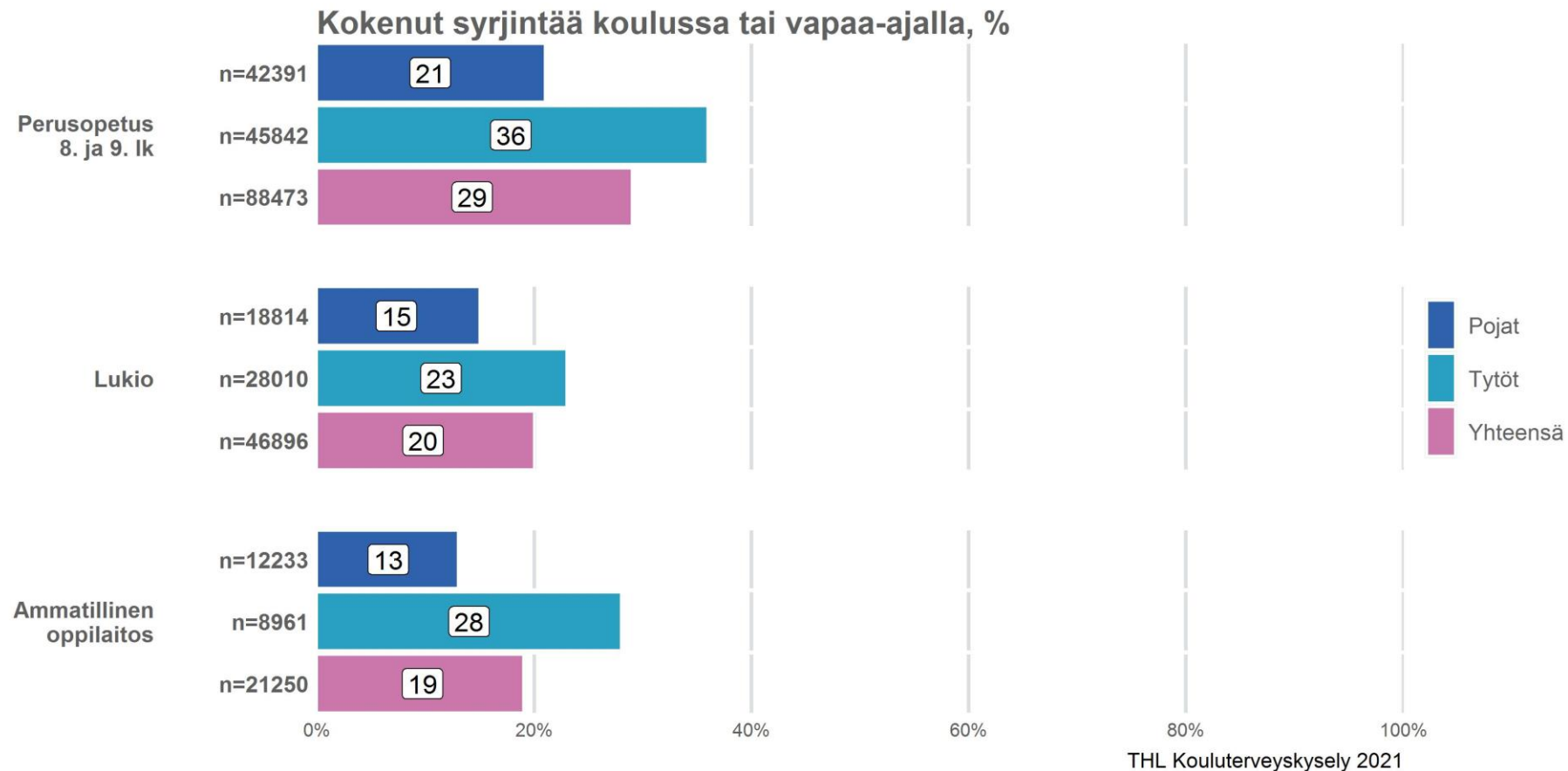
Koulukiusaamiseen osallistuu yhä harvempi

Miten kiusaaminen tapahtuu?

- Nimitelty ilkeästi, tehty naurunalaiseksi tai kiusoiteltu loukkaavasti
- Jätetty huomiotta tai kaveriporukan ulkopuolelle
- Loukattu halventavilla ilmeillä tai eleillä
- Levitetty valheita toisille oppilaille loukkaamistarkoituksessa
- Loukattu kännykän tai internetin kautta; viestit, soitot tai kuvat
- Lyöty, potkittu tai tönitty
- Uhkailtu tai pakotettu tekemään asioita vastentahtoisesti
- Viety rahaa tai tavaraa tai rikottu tavaroita
- Jollakin muulla tavalla

Koettu syrjintä viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana

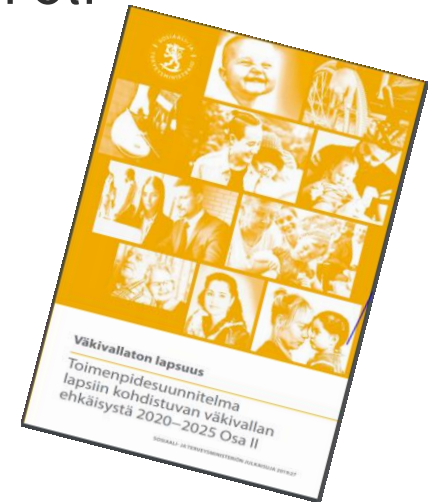
Kiusattu, syrjitty tai häiritty seuraaviin asioihin liittyen:

- Paino, pituus, kehon tai kasvojen piirteet
- Ihonväri
- Vammaisuus, pitkäaikainen sairaus tai näkyvä oire
- Sukupuoli, sukupuolen ilmaiseminen, muunsukupuolisuus, sukupuoliuttomuus
- Seksuaalinen suuntautuminen
- Kieli
- Ulkomainen tausta, romani, saamelainen
- Uskonto, uskonnottomuus tai elämäntavot
- Perhe tai koti (esim. vanhemmat, sisarukset, taloudellinen tilanne, asuinpaikka)

Erityisryhmiin kuuluvat nuoret kokevat muita useammin kiusaamista tai häirintää

Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan nuori oli kokenut **merkittävästi yleisemmin** koulukiusaamista, seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua, seksuaaliväkivaltaa, tai väkivaltaa vanhempien tai huoltapitävien aikuisten taholta, jos hän oli

- sijoitettu kodin ulkopuolelle
- ulkomaalaistaustainen
- seksuaaliselta suuntautumiseltaan muu kuin hetero
- tai jos koettu sukupuoli oli muu kuin virallinen sukupuoli
- nuorella oli fyysinen toimintarajoite (paljon vaikeuksia nähdä, kuulla tai kävellä)

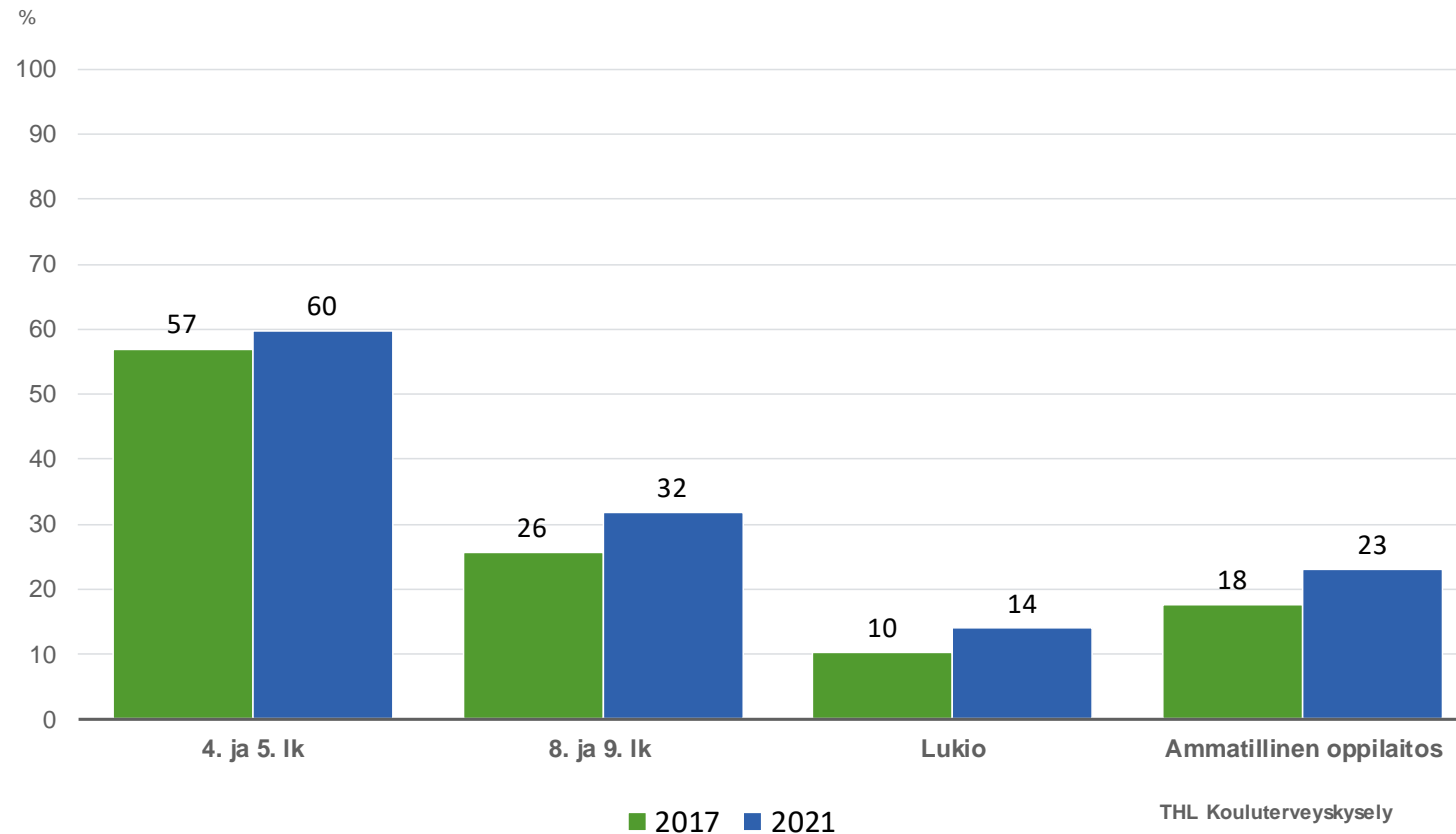

[Väkivallaton lapsuus: toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020-2025 Osa II,](#)

taulukko 3.

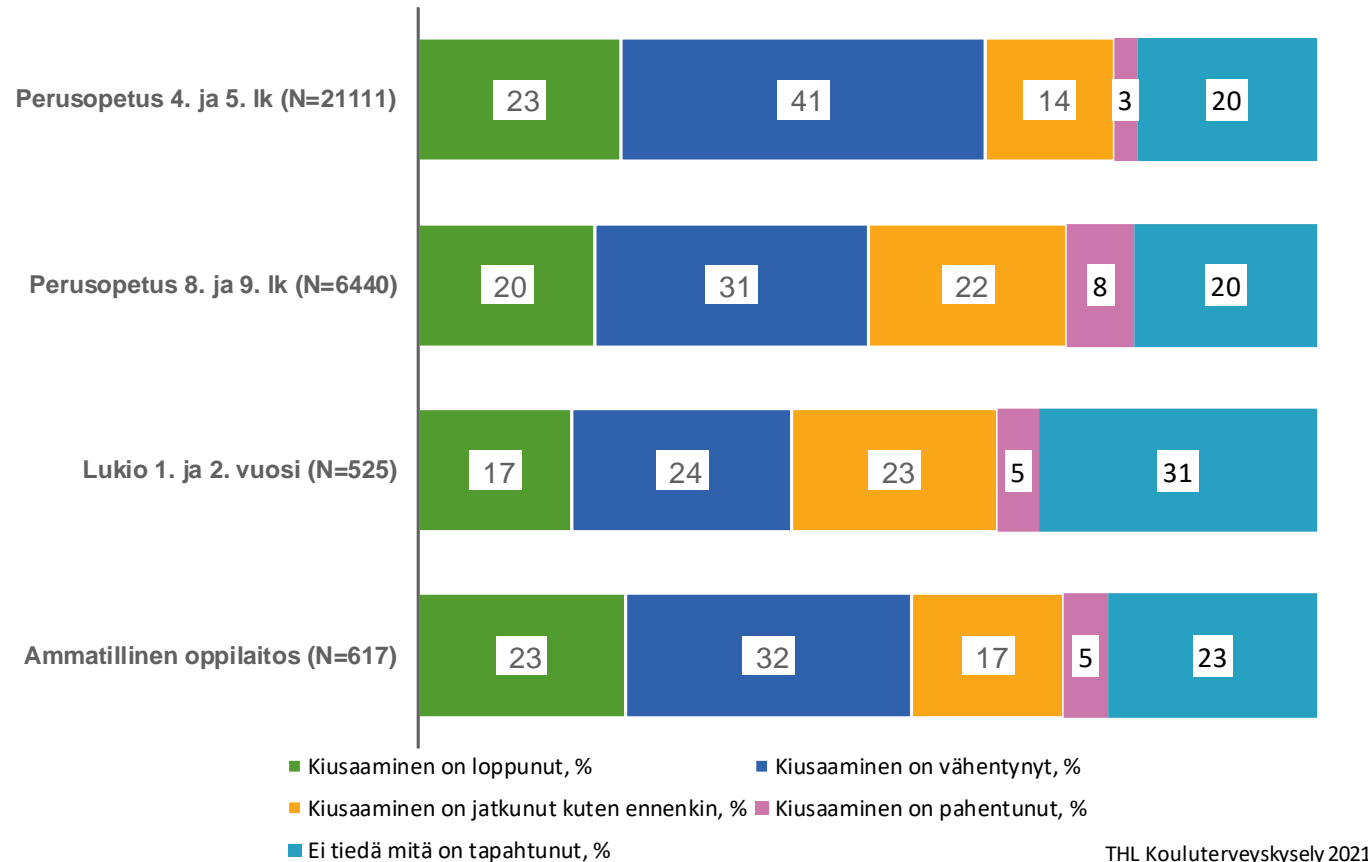
Kiusanneista tai kiusatuista vain osa kertoo tapahtuneesta koulun aikuiselle

Kertonut koulussa tapahtuneesta kiusaamisesta koulun aikuiselle lukukauden aikana, %

Mitä on tapahtunut kiusaamisesta kertomisen jälkeen – kiusaamistilanteessa olleiden kokemus

Mitä on tapahtunut kiusaamisesta kertomisen jälkeen?

THL Kouluterveyskysely 2021

Onko koulussa yhteisesti sovittu käytäntö tai toimintaohje kiusaamiseen puuttumiseksi?

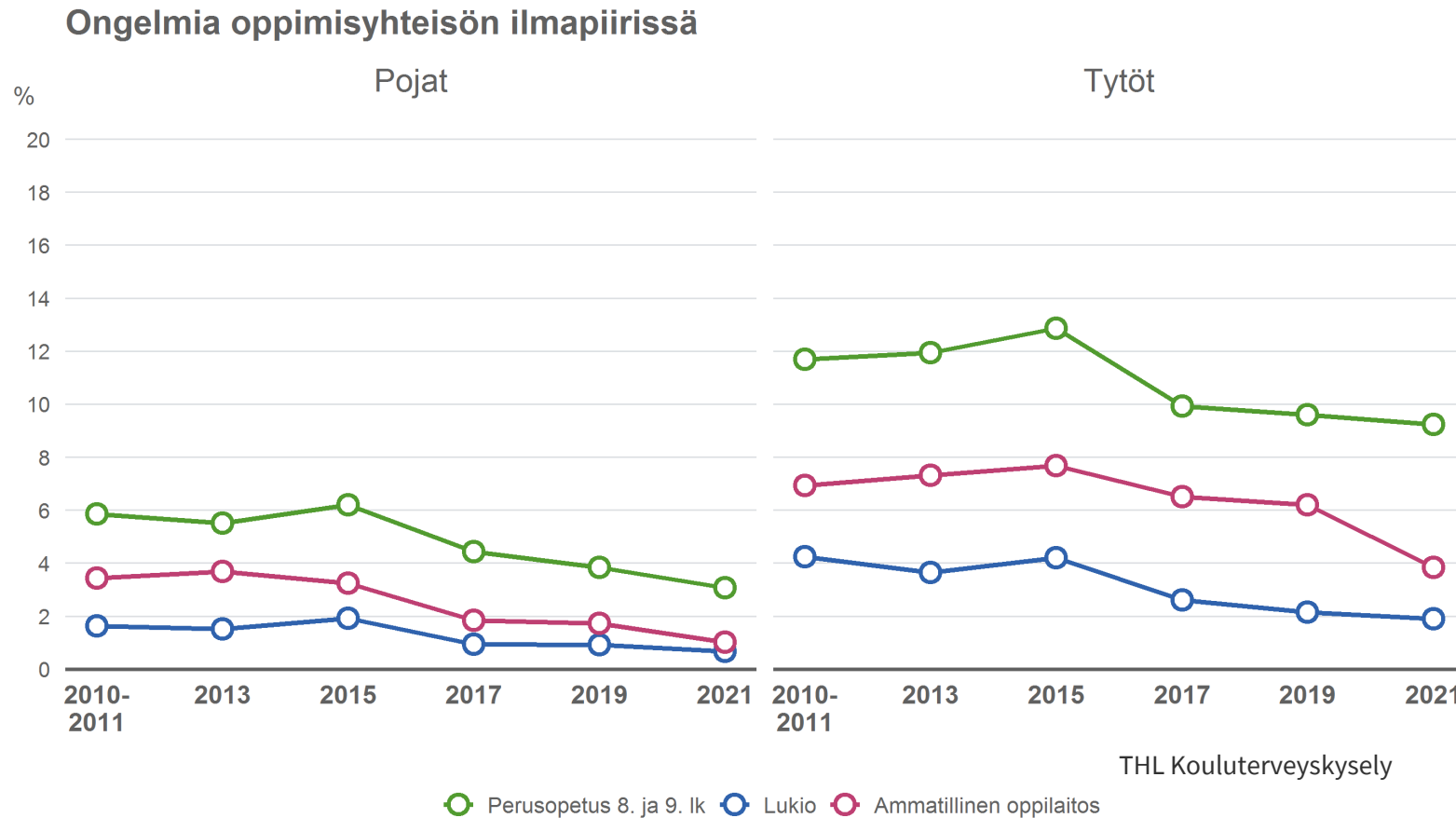
- Ei yhteistä käytäntöä 0 %
- On tietyt yhteiset periaatteet, mutta ei kirjallista toimintamallia 3 %
- Opetussuunnitelmaan kirjattu käytäntö 36 %
- Muuhun kuin opetussuunnitelmaan kirjattu käytäntö 61 %

Lähde: Opetushallitus & THL/TedBM. Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2019 -tiedonkeruun [perustaulukot](#). Päivitetty 12.8.2020.

Katso myös! [Laitinen ym. 2020. Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2020:3a.](#)

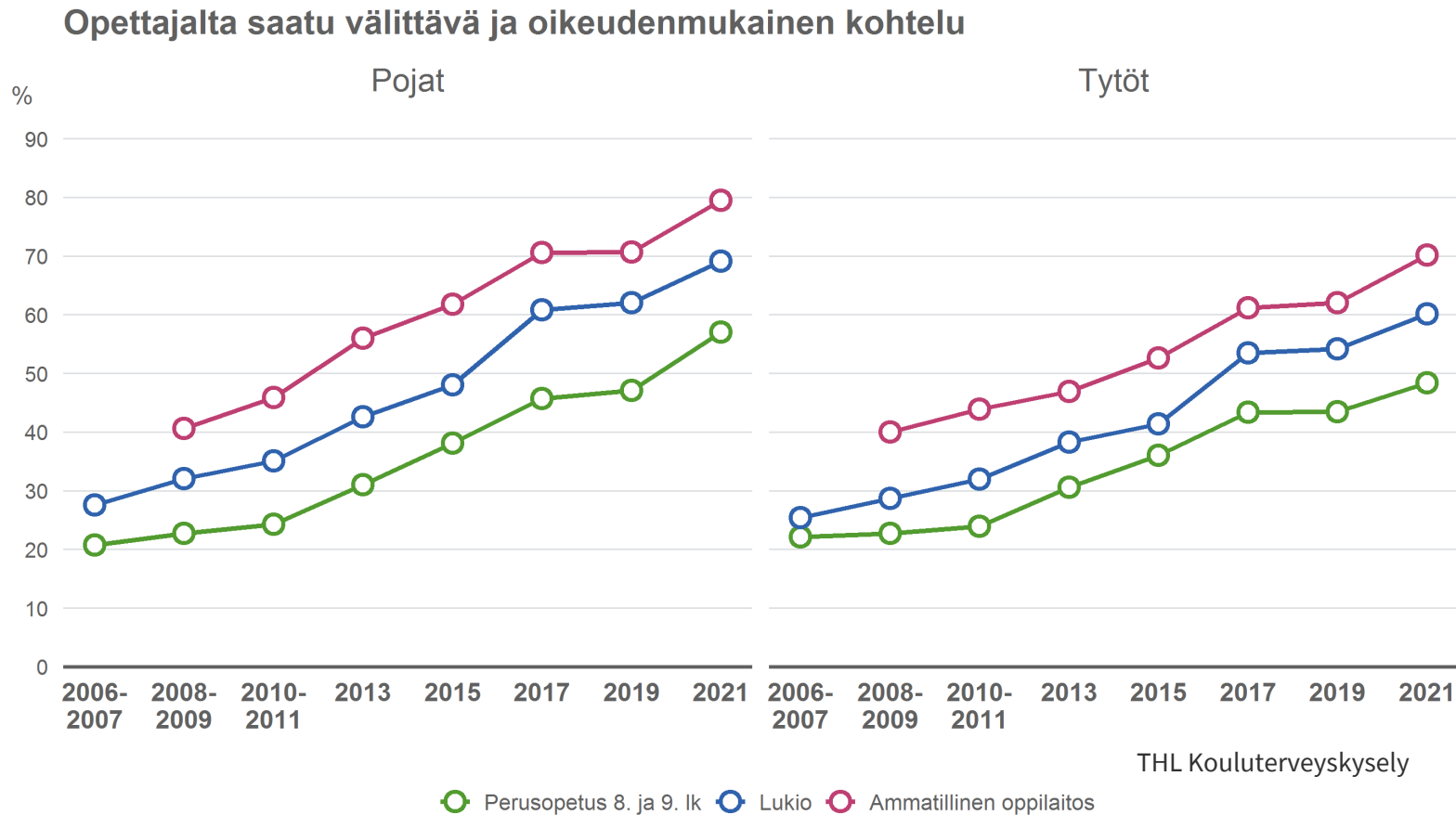
Kokemus oppimisyhteisön ilmapiiristä parantunut viime vuosina

"Mitä mieltä olet luokastasi tai ryhmästäsi?"
 1) luokassani tai ryhmässäni on hyvä työrauha
 2) luokan tai ryhmän ilmapiiri on sellainen, että uskallan vapaasti ilmaista mielipiteeni
 3) luokkani tai ryhmäni oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä."

Luokassa uskaltaa sanoa mielipiteensä
 4. ja 5. lk pojat: 60 %
 4. ja 5. lk tytöt: 43 %

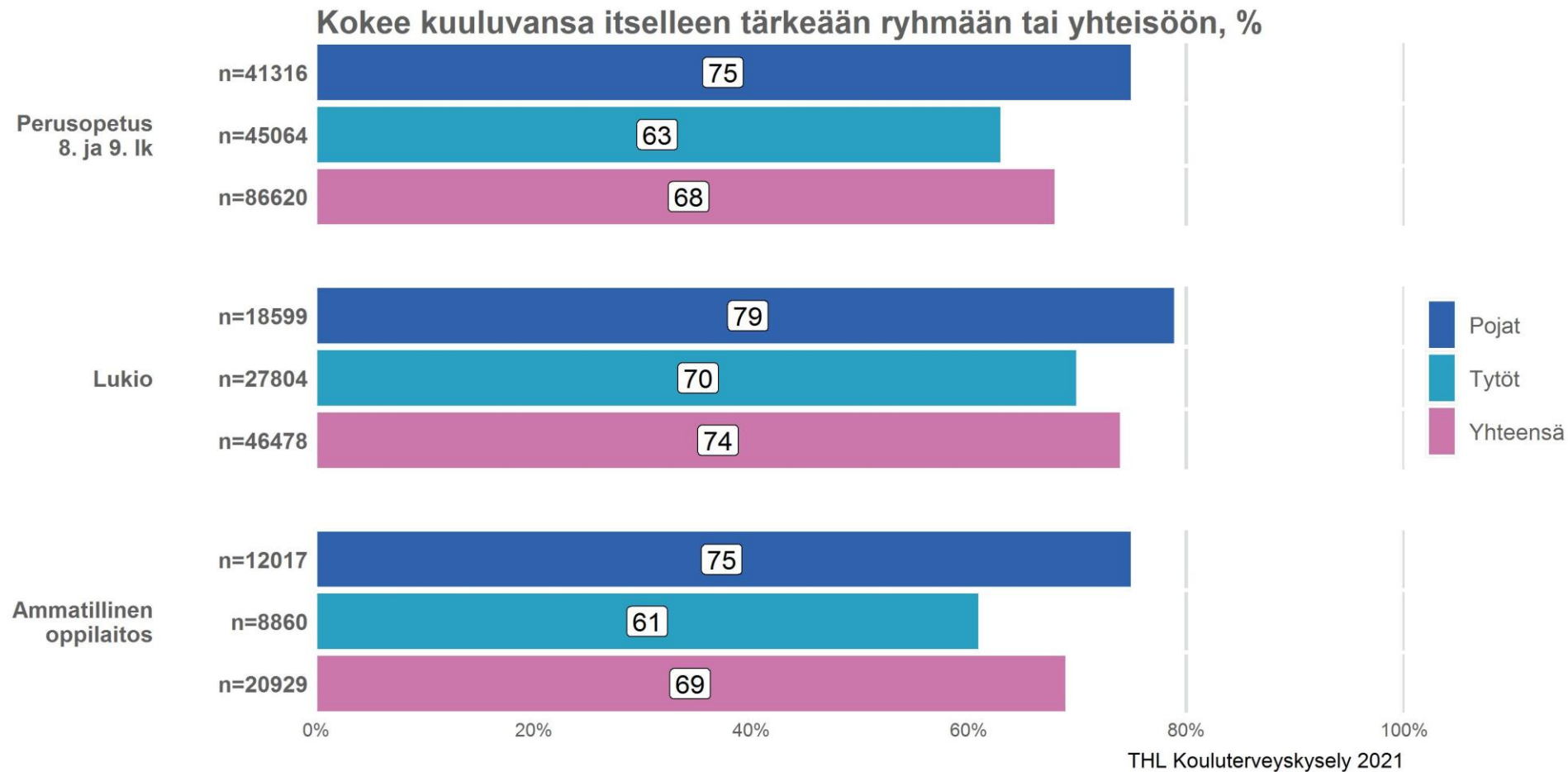
Tuki opettajilta vahvistaa psyykkistä turvallisuutta

Mitä mieltä olet opettajistasi?”

- 1) opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla*
- 2) opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu*
- 3) opettajat kohtelevat meitä oppilaita tai opiskelijoita oikeudenmukaisesti*

Osallisuus on osa sosiaalista turvallisuutta

Sekä kiusanneilla että kiusatuilla on matalampi osallisuuden kokemus, myös kiusaamisen useudella merkitystä - [Virrankari ym. 2020](#)

Ks. [THL:n osallisuusindikaattori](#)

[TEAvisari](#) – oppilaan tai opiskelijan vaikutusmahdollisuudet
[Perusopetus](#)
[Lukio](#)
[Ammatillinen oppilaitos](#)

Yhteystiedot

kouluterveyskysely@thl.fi

#kouluterveyskysely

Infopuhelin p. 029 524 6082

Tulospalvelu

[Thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset](https://thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset)

thl.fi/halsaiskolan/resultat

A4) Aihepiiriin liittyviä tuloksia tilastokuutiossa

[perusopetus 4. ja 5. lk](#)

[perusopetus 8. ja 9. lk, lukio ja amm. oppilaitos](#)

